

Gällivare

INFORMATION FRÅN GÄLLIVARE KOMMUN Nr 2 1989 Årg 20

KOMMUNBLAD

FLYGSTOPP I SOMMAR

Landningsbanan på Gällivare flygplats ska breddas. Det är ett arbete som måste utföras under sommaren. Därför blir det flygstopp större delen av turistsäsongen. Men det är ett nödvändigt stopp.

MITTEN

Fler parker?

1 juli nästa år måste kommunen redovisa hur mark och vatten ska användas i framtiden. Grundförslaget ställs just nu ut och alla har möjlighet att säga sin mening. En fråga är – kommer kommunen att gå med på fler nationalparker?

SIDAN 13

Ett genrep

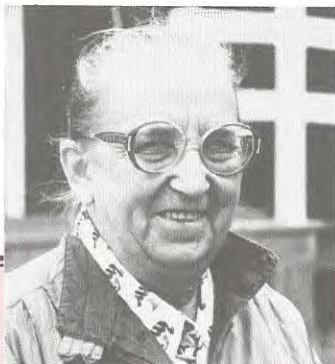
Gruvans Dag arrangeras i år tidigare än vanligt. Anledningen är att LKAB fyller 100 år nästa år. Den stora jubileumsfesten är inplanerad i juni. Därför får årets Gruvans Dag – som bjuder på massor av attraktioner – bli ett slags genrep.

SIDAN 6

TIPPA RÄTT!

SIDAN 11

FOTO: ÅKE BARCK

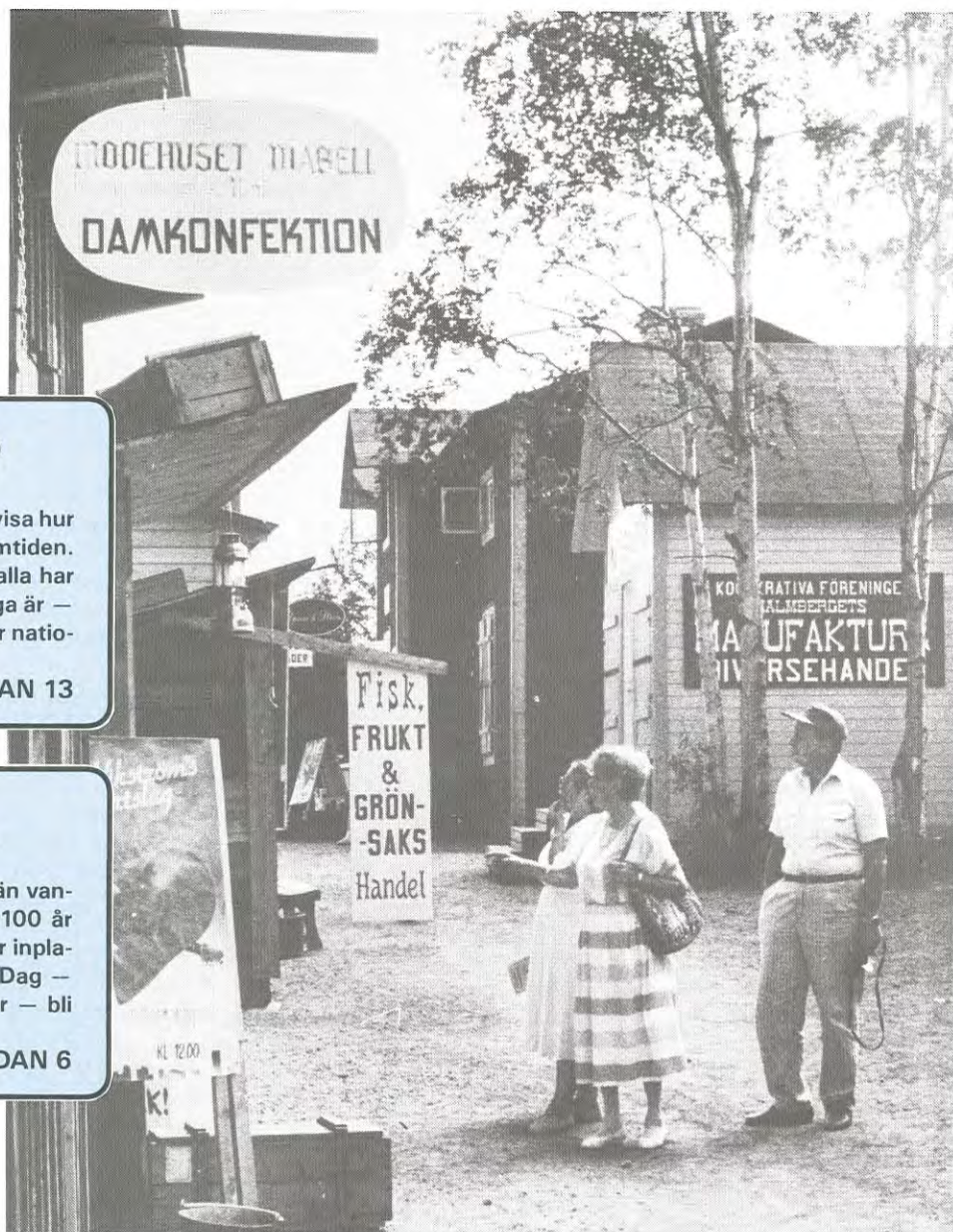
KÄNN DIN KOMMUN

Våra sommaraktiviteter är inte bara till för turister. Många av dem bör också gällivareborna ha glädje av. Det säger Gällivares turistbas Jan Hardell. Han kan i sommar locka med ett rekordstort utbud. Inte mindre än 206 turer ska köras!

SIDORNA 3-5

Frida möter turister

SIDAN 10

Upptäck naturen i Gällivare kommun

Gällivare kommuns yta, omkring 17.000 kvadratkilometer, består till stora delar av skog, fjäll och myrområden. Vi har en fantastisk natur som väntar på att upptäckas.

Det pågår just nu en utställning av en översiktsplan över hela kommunen. Hur många kommuninvånare har besökt Hammasharju rullstensås, Autjelalva sandur, Kuolpujärvi urskog, Djävulsklyftan och dödislandskapet vid Nautanen, Linafallet, Ätnarova naturreservat och Hiertalombolo fågelsjö? Ta dig tid under sommaren och besök dessa områden.

Du kan få ytterligare information om vår natur på Centralskolan – turistbyrån och hembygdsmuséet. Men du kanske känner till andra områden som bör finnas med i översiktsplanen – säg till om detta före 1 september till Gällivare kommuns planeringsavdelning.

Gruvtur och folkmusik

Kommunbladets tema är givetvis sommarens arrangemang. Tillsammans har kommunen, föreningar och företag utformat ett utbud som lockar turisterna, men som du också kan delta i. Du kanske vill åka ner med Upplandshissen till 815-metersnivån i gruvan eller lyssna på Eskefeurats visor om oss själva.

Nu bjuder vi på oss själva och hjälper besökarna att uppleva Gällivares natur och kultur. Det är vi själva som kan ge Gällivare ett namn på turistkartan.

Flygplatsen byggs ut

Under sommaren blir vi tyvärr tvungna att stänga flygplatsen. Vi kommer att bli bredda landningsbanan så att större flygplan kan landa. Vi hjälper sommarens flygresenärer med att de till samma kostnad som man har för marktransporter till/från Gällivare flygplats får åka buss till/från Kiruna flygplats. Ring flygplatsen om du funderar över något kring detta erbjudande.

Jag får till sist önska alla en trevlig sommar och trivsam läsning av Kommunbladet.

ULF SUNDBERG
Kommunstyrelsens ordförande

Har du sett allt i din hemkommun?

På turistbyrån i Gällivare har man laddat upp ordentligt inför den säson som just börjar. Bussturerna blir fler än någonsin.

– Vi kommer att köra 206 guidade turer och det är vad jag förstär nytt rekord. Vissa turer går praktiskt taget varje dag, andra bara en gång i veckan.

Säger så gör Jan Hardell, som nu gör sin första sommarsäsong som turistchef i Gällivare. Han hoppas förstär kunna slå rekord också när det gäller antalet besökare och turdeltagare.

– Men jag vill gärna betona att turerna inte är till enbart för långväga gäster, säger han. Jag hoppas att vi får se även många gällivarebor i bussarna. Att turister på hemmaplan kan vara spännande. Hur många gällivarebor har förresten varit till Kaitum eller ner i gruvan?

Det är mycket som händer i Gällivare under sommaren. Turverksamheten presenterar vi på nästa uppslag. Och på sista sidan redovisar vi programmet dag för dag. Den som vill ha ännu mer kött på benen gör klokt i att skaffa Guldguiden, gällivareturisternas populära lilla "bibel".

– Guldguiden bör också gällivareborna själva ha glädje av. Det är bara att titta in på turistbyrån och hämta ett exemplar.

– De flesta får säkert besök av vänner och bekanta under sommaren och vad är naturligare än att visa gästerna vad vi har att erbjuda i kommunen, säger Hardell. Ta helt enkelt med besökarna på någon av våra turer. Varför inte den fantastiska heldagsturen till Ritsem och Sjöfallet? Den kommer att bli en upplevelse i sommar. Sak samma med den nya gruvturen. Den som så önskar får se både LKAB-gruvan och Aitik. Jag garanterar att det blir en minnesrik dag.

Ut och turista i din egen kommun och ta med dig dina vänner och bekanta är alltså Janne Hardells paroll inför årets turistsommar. Det är ingen dum paroll. De flesta av oss blir lätt hemmablinda. Vi glömmar att de finaste attraktionerna kanske finns utanför stugbron.

– Satsa en eller ett par semesterdagar på hemmaplan, säger Hardell. Det kommer inte att bli några bortkastade dagar, det vågar jag lova.

Skaffa alltså ett exemplar av Guldguiden. Den ger massor av tips. Målsättningen har varit att distribuera den till alla hushåll, men om det är praktiskt möjligt återstår att se.

BARNENS FAVORIT

För tre år sedan bestämde sig Inga Borgs populära sagofigur Plupp för att bli gällivarebo under sommarmånaderna. Han – ja, understundom kan Plupp också vara en hon – flyttade in i en prydlig kåta vid hembygdsområdet och blev direkt barnens stora favorit.

Plupp kommer också denna sommar. Och har som vanligt mottagning i sin kåta. Alla barn som fyllt fem år är hjärtligt välkomna. Men Plupp ser helst att de inte har sällskap med sina föräldrar. Vuxna människor är han lite småskraj för.

För att trängseln inte ska bli för stor i kåtan bör alla som tänkt sig dit anmäla sig i förväg. Det kan göras både per telefon och vid besök i Baltiska Stallet på hembygdsområdet.

Arrangemang för alla

Förra sommaren avverkades Norrbottensveckan i orientering i Malmfälten. Den veckan talar man fortfarande om i skärmlöparkretsar. Terrängen imponerade på de långväga gästerna, solen flödade och myggorna ställde inte till någon större förtret. Det av alltså gemytligt värre i skogen.

Tävlingsplats för de två första etapperna var Tjautjas. Första dagen fick jag förklara för en gällivarebo – dock inte orienterare – hur han skulle åka för att ta sig dit. Tjautjas var nämligen en helt ny bekantskap för honom.

Ibland ligger grannbyn på något sätt för nära. Den finns där, men det är också allt så länge men inte har något ärende dit.

Med många sevärdheter och attraktioner är det samma sak. Har man dem inpå knutarna gör man sig ingen brådska. Tids nog kommer tillfället. Så resonerar vi och sedan blir besöket aldrig av.

Många gällivarebor har aldrig varit i Hammarskjöld-kapellet, letat guld i Muorjevaara eller sett sig om i gruvmuséet. Det är saker som turisterna störtar iväg till direkt.

– Passa på att se dig om i din egen kommun!

Den uppmaningen kommer från Gällivares turistchef Jan Hardell.

Ta fasta på den. Det händer så oerhört mycket i Gällivare under turistsäsongen. Och det mesta kan naturligtvis ortsbon med fördel hänga på. Den som inte har åkt gummiflotte, sett Hammarskjöld-kapellet eller hanterat en vaskpanna bör rimligtvis få utbyte av vildmarksturen. Man behöver ju inte vara turist för att vaska guld eller titta på hur sameslöjden kommer till.

Det händer något varje dag hela sommaren. Det visar den kalender som avslutar denna tidning. Det är bara att välja och vraka i utbudet. Arrangemangen är till för alla. Inte bara turisterna.

Många av arrangemangen är förlagda till Kåkstan, som är en självklar träffpunkt sommartid. Det fanns skeptiker när planerna, på en rekonstruktion av Kåkstan presenterades, men vi skulle tro att många av dem har ändrat uppfattning. Kåkstan fick en flygande start förra sommaren och kommer säkert att hålla ställningarna som turistmål.

Till Kåkstan hittade verkligen också ortsbefolkningen premiärsommaren. Bara det visar vilken dragningskraft den har.

Tre gränsstationer

Bilturisterna är viktiga och därför gäller det att fånga upp dem på ett effektivt sätt.

– Det gäller exempelvis att få dem att svänga av från 98:an, säger Janne Hardell. Därför tänker vi ta emot turisterna redan vid kommungränserna.

Turistbyrån satsar på tre mottagningsstationer i sommar. I Lappesuando delar man stationen med Kiruna, i Skröven står byaföreningen för ruljansen och vid Dundret finns ingen personal alls.

Mottagningsstationerna kommer att märkas. En rejält tilltagen afischtavla drar blickarna till sig.

Det är en modell av den tavlan som Hardell betraktar. Ett hjortron toppar halvpelaren.

Fattas bara annat. Hjortronet är ju numera en väl inarbetad symbol för Gällivare kommun.

Tre rejält tilltagna informationstavlor i form av "halv pelare" ska i sommar tala om för turisterna att de närmar sig Gällivare. Pelarna kröns givetvis av Friska Gällivare-symbolen.

Här väntar äventyret

I Gällivare väntar ÄVENTYRET på turister. Man behöver bara snabbbläddra i Guldguiden för att förstå den saken. För vad sägs om sidrubriker som Vildmarkstur, Klondyketur och Guldgrävning.

— Eftersom vi har annorlunda upplevelser att erbjuda ska vi naturligtvis också marknadsföra dem med en ligen extraknorr, tycker Jan Hardell. Vi satsar på turer som turisterna verkligen ska ha behållning av.

Vad är då vildmarksturen?

Turistsommar med nio turer

— Det är en tur med flera valmöjligheter. Första anhalten är Bosse Lindbergs guldvaskarläger i Muorjevaara. Där kan den som vill hoppa av. De som vill fortsätta hamnar nästa gång i Killinge, där det också väntar spännande saker. Forsränning exempelvis. Men bussen stannar inte i Killinge. Ändstation är istället Kaitum där Aina Fankki guidar i Dag Hammaskjöld's kapell. Hon tar också med turdeltagarna till sitt hem där hon visar sameslöjd och demonstrerar hur den kommer till.

Vildmarksturen går en gång i veckan. Andra turer körs varje vardag. Hit hör gruvturen, som har alla förutsättningar att bli sommarens verkliga succé. Den har en helt ny uppläggning. Deltagarna får se både gruvmuséet och gamla gruvgångar, den moderna gruvan och den som så önskar också Aitik.

— Bara nerfärden i gruvan måste bli en upplevelse, menar Hardell. Det handlar ju nästan om 500 meters fritt fall. Gruvhissen går nämligen rekordsnabbt.

Heldagstur

Helgerna är förstas inte "turtomma". På lördagar är målet Sjöfallsleden. Sjöfallsturen är deltagarna ända till Ritsem och är därför en verklig heldagstur. Den tar nämligen tolv timmar.

— Det är tolv verkligt händelserika timmar, säger Hardell. Deltagarna får en inblick i både florin, faunan och samernas liv. De får också se en stor del av vår vackra fjällvärld exempelvis Akkamassivet. Turen vänder i Ritsem och på återvägen görs en båtutrustning till Saltoluokta där det bjuds på folkmusik och där samebyn visas upp. Det här är alltså en tur som har alla möjligheter att slå.

En helt ny attraktion för sommaren blir en snabbtur i kulturens tecken. Den ska bara ta halvannan timma och kommer att gå alla vardagar.

— Vi åker med buss genom både Gällivare och Malmberget, visar upp intressanta platser medan guiderna berättar om hur våra samhällen vuxit upp, säger Hardell. Deltagarna får därför en inblick i flera olika kulturer. Både samerna, rallarna, nybyggarna och gruvarbetarna får förstås plats i guidernas berättelse. Jag hoppas att det här ska bli en attraktiv tur. Den går ju snabbt och är dessutom intressant. Dessutom tycker vi att den hör hemma i ett välmatat utflyktsprogram.

Golfbanan är en av Gällivares många attraktioner. Nu ska den byggas ut. Fyra nya hål påbörjas i sommar. Så småningom ska Gällivare ha en 18-hålsbana.

Turistbyrån bjuder på nio olika turer i sommar. De flesta körs i egen regi. Gruvturen ordnas dock i samarbete med hembygdsföreningen, som står för guider och uppläggning.

— Det är viktigt att alla som sysslar med turism samarbetar, menar Jan Hardell. På det sättet kan kommunens alla attraktioner föras fram på ett rationellt sätt. Till glädje och nytta för alla. Vi inleder därför också turistsäsongen med att samla representanter för alla servicenärings till en informationskväll. Då ska vi diskutera turismplaner och framtidstankar. Ska turismen bli den verkligt stora näring vi hoppas på måste alla dra sitt strå till stacken.

Genombrott att vänta

När fjölrets turistsäsong summerades var de siffror som lades fram en aning förvirrande. De visade nämligen att Gällivare haft fler turister än någonsin — inkvarteringen hade ett rejält plus — medan nästan alla arrangemang visade upp minus.

— Förklaringen är nog brister i marknadsföring och försäljning av de olika arrangemangen, säger Jan Hardell. Turistbyråns personal var för splittrad. Den fick satsa för mycket tid på inkvarteringen. Nu har vi satsat på verksamheterna och det ska förhoppningsvis leda till en rejält ökad försäljning av inte minst turpaket. Vi ordnar ju i sommar fler turer än någonsin och det kommer säkert att ge utslag i statistiken.

I Gällivare sorterar turismen numera under en ekonomisk förening med näringslivet och kommunen som delägare. Det är den föreningen som bedriver verksamheten i stort. Kommunen har dock fortfarande ansvaret för flertalet anläggningar, bland annat campingplatsen. En omfattande verksamhet har också hembygdsföreningen med museum, hembygdsområdet, Pluppskogen och Malmbergets nygamla kåkstad. Det är också hembygdsföreningen som håller i gruvturen och visningarna i det fina gruvmuséet.

Turistbyrån håller nu i hela turverksamheten. Helt naturligt. När "Friska Gällivare Ekonomiska förening" kom till för några år sedan var det just för att få en samordning till stånd. Den ska på ett professionellt sätt samordna turismen i kommunen. Och göra den till en självständig och lönsam näringsgren.

Inressenter i föreningen är kommunen och näringslivet. Allt fler företag ställer upp. De är vid det här laget drygt 50.

— Vi har fått ett fint gensvar och det kommer att ge resultat i det långa loppet, säger Hardell. Det är inte omöjligt att vi får det stora genombrottet redan i sommar. Det känns så.

Folkrörelserna i sitt eget hus

Kåkstan i Malmberget var förra året det stora utflyktsmålet under turistsäsongen. Och ska förhoppningsvis bli det denna sommar också. Inte minst som kåkstan fortsätter att växa. En helt ny attraktion har vuxit upp under vintern — Folkrörelsernas hus.

— Folkrörelserna vill vi av många skäl spegla speciellt i kåkstan, säger kåkstanschefen Martin Sandin. Både frikyrkor, nykterhetsorganisationer och de nya politiska vindarna hade tidigt lätt att få fotfäste bland gruvarbetarna i Malmberget. Många som sökte sig hit gjode det därför att de söderut hade svartlistats för facklig aktivitet. De misserabla bostadsförhållandena i början skyndade säkert också på utvecklingen. Gruvarbetarna i Malmberget vågade helt enkelt föra fram sina tankar och krav därför att de inte var så bolagsbundna som arbetarna på de flesta andra håll.

Tidig strejk

Arbetarrörelsen i Malmberget är nästan årsbarn med samhället. I mars 1985 bildades Malmbergets Arbetarförening, som är embryot till den riksbekanta Gruvfyrn. Arbetarföreningen kunde direkt sätta tyngd

bakom argumenten, men så leddes den också från början av starka män med politisk skolning från andra arbetsplatser i landet. 1897 organiserade föreningen den första strejken. Den kom till som en protest mot en despotisk ingenjör. Strejken blev en framgång för gruvarbetarna. Ingenjören fick nämligen sparken.

Första tiden var dock Arbetarföreningens största bekymmer medlemmarnas dåliga disciplin. Kåkstan var bokstavigt talat ett rövarnäste där spriten trots förbud flöt i strida floder.

Lönnkrogarna växte upp som svampar ur jorden i Malmberget och för myndigheterna var det hart när omöjligt att stävja verksamheten. Människorna i samhället fick därför ta saken i egna händer. De rev helt enkelt ner lönnkrogarna anförda av arbetareföreningens ledare och nykterhetsorganisationerna

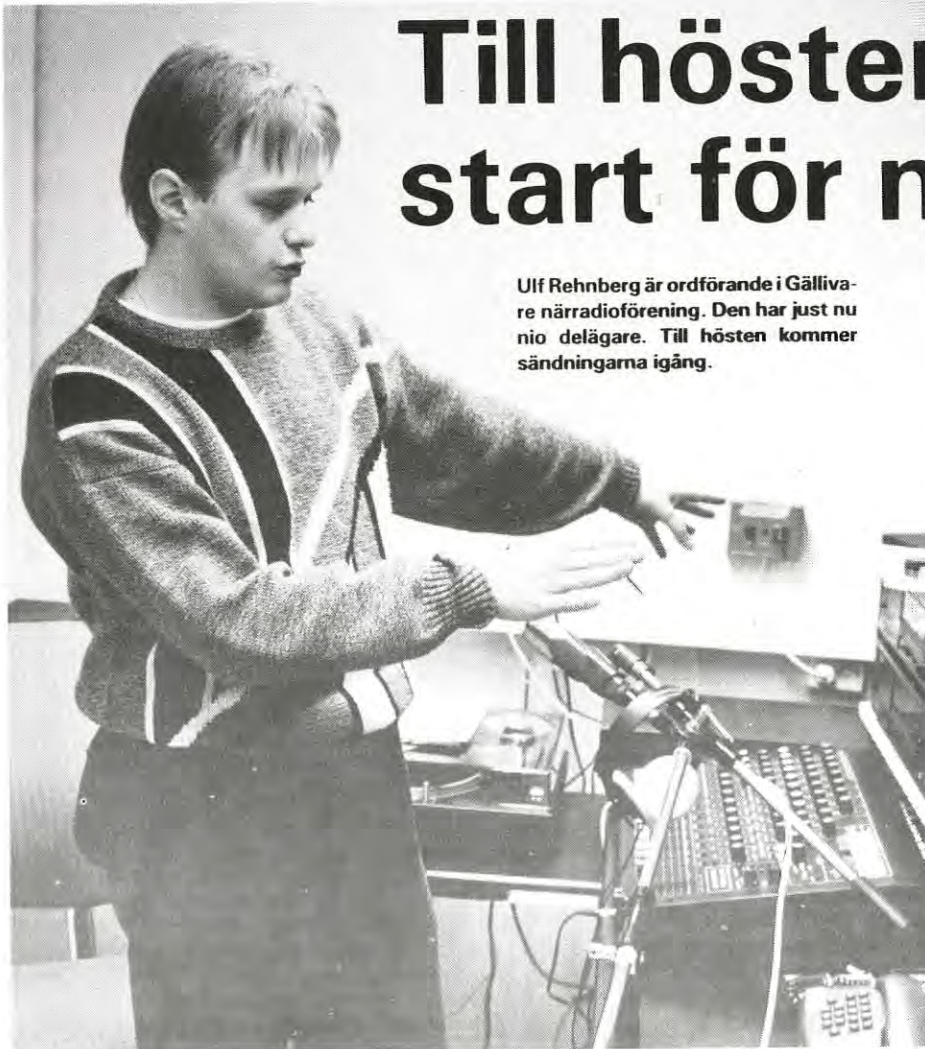
som var mycket starka den första tiden.

Det säger Martin Sandin som specialstuderat brännvinsflödet till det officiellt torrlagda Malmberget för en akademisk uppsats.

Arbetarnas organisationer i Malmberget såg snabbt till att samhället fick en ordentlig samlingslokal. Folkets Hus invigdes i november 1896. Invigningen förrättades förresten av gällivareprästen och sedermera biskopen och högerriksdagsmannen Olof Bergqvist.

I kåkstan hade frälsningsarmén tidigt en egen lokal. Den var inrymd i ett av de större husen vid Västerlånggatan. Det huset håller nu på att rekonstrueras och ska stå klart till sommaren.

— Vi kallar det för folkrörelsernas hus, säger Martin Sandin. Här ska vi i tre större rum redovisa hur organisationslivet föddes och utvecklades i Malmberget.

Till hösten blir det start för närradion

Ulf Rehnberg är ordförande i Gällivare närradioförening. Den har just nu nio delägare. Till hösten kommer sändningarna igång.

Malmbergets Folkets Hus har fått en ny hyresgäst. I tre små källarum huserar sedan en till Gällivare närradioförening. Någon gång i höst ska verksamheten komma igång, en verksamhet som diskuterats och förberetts i fler än 60. Exakt startdag har inte bestämts.

— Men vi räknar med att börja med sändningarna omkring 1 september, säger Ulf Rehnberg.

— Men det är medlemsföreningarna som svarar för programverksamheten, säger han. De förbereder sig också som bäst inför den efterlängtda premiären.

Just nu är nio föreningar med i närradion. De är SAP, SSU, Unga Örnar, Lo-sektionen, APK Rikslänkarna i Malmberget, Samkristna rådet ABF och Hembygdsföreningen.

— Men förhoppningsvis ska vi bli fler vad de lider, säger Rehnberg. Med många föreningar får vi ett bättre programutbud.

En "tjyvsstart" av verksamheten har diskutats. Det är turistbyrån och hembygdsföreningen som försök få igång sommarsändningar för turisterna.

— Med radions hjälp skulle vi ha lättare att fånga upp bilturisterna, säger Jan Hardell. Vi har tänkt oss ett par timmars information om dagen.

Hur det blir med turistsändningarna var inte klart när detta skrivs. Spricker planerna beror det första hand på tekniska problem.

GRUVANS DAG ett genrep för 100-årsjubiléet

Gruvans Dag är en tradition i Malmberget. Det är ett arrangemang som återkommer varje år. Och brukar normalt göra så i slutet av augusti.

I år bryts det mönstret. Nu har Gruvans Dag förlagts till lördagen den 17 juni, som blir en verkligt svettig dag i Malmberget. Då invigs också den nya skjutaneläggningen och dessutom slår kåkstan upp portarna för säsongen.

— Att Gruvans Dag tidigare lagts beror på att vi vill ha ett litet genrep inför nästa års 100-årsfirande, säger LKAB:s informationschef Christer Holmquist.

Just det. Nästa år fyller LKAB 100 år. Det är ett jubileum som kommer att firas med både pukor och trumpeter.

Några detaljer vill Christer Holmquist, som fram till nu hållit i förberedelserna, inte avslöja på detta tidiga stadium.

— Jag kan bara säga som så att vi i första hand inriktar oss på våra anställda och våra kunder. Vi tänker alltså inte ta efter Malmbanan och forma jubiléet till en turistsatsning i första hand. Men för den skull blir inte jubiléet ett renodlat internarrangemang. Vi kommer under 1990 att sponsra också en hel del andra arrangemang på de orter där vi har vår verksamhet.

Så mycket kan i alla fall avslöjas att jubileumsfirandet drar igång på nyårsaftonen med jättefyrverkerier på flera håll och att de stora jubileumsfesterna förläggs till en helg i juni. Därav genrepet med årets Gruvans Dag i Malmberget.

Tog över LKAB

När LKAB bildades 1890 — det konstituerande sammanträdet hölls i Stockholm den 18 de-

Gruvans Dag bjuder på massor av underhållning. En av underhållarna är Janne "Loffe" Carlsson, som alltid får en publik att trivas.

cember — var det ägarna till malmfyndigheterna i de då helt isolerade lågfjällen Kiruna-vaara och Luossavaara som stod bakom. Bolaget kom alltså till för att få fart på gruvdriften också i Kiruna. Problemet var att järnvägsbygget hade avstannat i Gällivare när de engelska ägarnas pengar tog slut.

Gruvverksamheten i Malmberget och Kiruna blev dock snabbt samordnad. 1891 bildades Aktiebolaget Gällivare Malmfält (AGM), som tog vid där engelsmännen tvingades sluta i Malmberget. AGM:s huvudägare var den dynamiske konsulten Gustaf Emil Broms, som redan

från början såg LKAB som ett hot mot hans intressen. Kom gruvdriften igång i Kiruna riskerade hans AGM helt enkelt att bli utkonkurrerat.

Samgående 1902

Gustaf Emil Broms var en handlingens man. Därför löste han konkurrensproblemet på ett snabbt och smidigt sätt. Vid LKAB:s bolagsstämma i juni 1893 dök han upp som majoritetssägare och utsågs också till verkställande direktör i bolaget.

Från den dagen kan man säga att gruvorna i Kiruna och Malmberget var intimt sammanlänkade, även om LKAB och AGM i ytterligare ett tiotal år verkade var för sig. Det slutliga samgåendet kom först när Grängesberg efter långa och krångliga turer gick in som huvudägare. Det var den 11 februari 1903. Det ägarbytet gjorde LKAB till ett fungerande storföretag. Ja, en högst bidragande orsak var förstås också att malmbanan i det läget äntligen var klar i hela sin längd. Nu rullade malmtågen i skytteltrafik både från Kiruna och Malmberget.

FREDAG: DANS

Norrbotten Big Band spelar
Glenn Miller-musik.

Fri entré!

TIPSPROMENAD

Alla som deltar i årets tipspromenad får pris. Dessutom delas specialpriser ut till de tre första.

Cirkus och vattenpolo

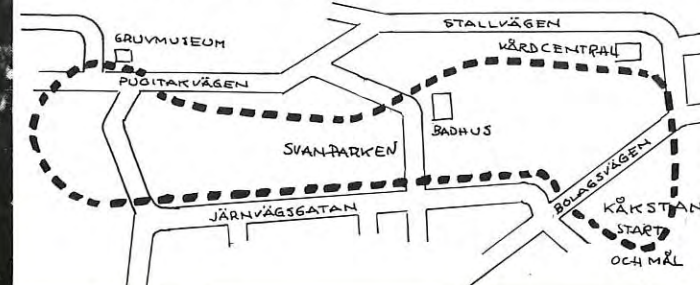

11.00	Musikkåren	13.30	Vattenpolo i Malmbergets utebassäng Gruvorna mot kommunpolitikerna
11.30	Invigningstal av Rolf Ritzen, Boliden Mineral. Underhållning med Janne "Loffe" Carlsson och pianisten Benneth Fagerlund Clownen Wallbom Politisk 5-kamp	15.00	Barnbio: Nordan
12.00, 13.00	Gruvturer till Aitik och Vitåfors	17.00	Cirkus Merano, Kåkstan. Biljettförsäljning i Kåkstan. Vuxna 120:-, barn 60:-
14.00, 15.00	Bussar avgår från Guvmuséet	19.00, 21.00	Bio: Tequila Sunrise, Nordan
12.00	Fotboll: Boliden Mineral—LKAB på Maif:s fotbollsplan	20.00	Kåkstan stänger
13.00-20.00	Tipspromenad, start och mål i Kåkstan	I händelse av regn flyttas arrangemangen från Tippsta till Folkets Hus.	
13.00	Kåkstan öppnar, Bodar, hantverk, foto, skjutbana, Arbetarrörelsen 100 år. Godis till barnen	Arrangörer av gruvans dag: Boliden Mineral, LKAB och Gällivare kommun.	

TIPSPROMENAD

kl. 13.00-20.00. Hämta tipskuponger i Kåkstan.

Gruvan väntar

De flesta turister som kommer till Gällivare vill naturligtvis passa på att se hur en gruva fungerar. Men handen på hjärtat kära läsare — har du varit nere i gruvan? Många svarar säkert nej på den frågan. Lite skamskanske.

Har du inte varit i gruvan tycker vi att du ska följa med på någon av sommarens många gruvturer. Det är en intressant tur som ger en fin inblick i gruvarbetet både för och nu. Gör utflykten i sällskap med vänner och bekanta som kommer på besök under sommaren. Att turista på hemmaplan är faktiskt inte så dumt.

SOMMARSTOPP PÅ KAVAHEDEN

Det är bara fyra år sedan landningsbanan på Gällivare flygfält förlängdes. Nu är det dags för en ny utbyggnad. Den här gången ska landningsbanan breddas. Det är nödvändigt om flygplatsen ska kunna ta emot större maskiner. Exempelvis Fokker. Utbyggnaden börjar troligen den 1 juli. Gör den det kommer flygplatsen att stängas från den dagen och ett par månader framåt.

Gällivares landningsbana är nu 30 meter bred. I sommar byggs den ut så att den blir 45 meter. Efter det kan man ta emot riktigt stora plan. Även en DC 9 om det kniper.

Flygfältet byggs nu ut för 30 miljoner

De flygplan som nu trafikerar Gällivare börjar vara för små. De har plats för 34 passagerare och det är inte tillräckligt. Större plan behövs alltså. Men ska exempelvis Fokker-plan sättas in på gällivarerutten måste banan breddas.

Det är den breddningen som nu planeras och som man hoppas ska komma igång redan 1 juli. När detta skrivs är dock inte finansieringsfrågan riktigt löst. Och det är rätt mycket pengar det är fråga om. Omkring 30 miljoner. Halva den summan hoppas kommunen få statliga bidrag till. I slutet av juni räknar man med klartecken. När det kommer sätts spaden i jorden direkt.

— Ett arbete av det här slaget måste utföras under högsommaren, säger Lage Backe på tekniska kontoret. När man bygger en asfaltbana måste det vara varmt. Därför blir det tyvärr så att vår flygplats kommer att vara stängd under turistsäsongen i år. Det är förstås en nackdel, men i gengäld får vi en bättre fungerande flygplats.

Asfaltbanan på Gällivare flygplats är nu 30 meter bred. Efter utbyggnaden kommer den att

vara 45 meter. Det är den bredd som krävs om Gällivare ska börja kunna ta emot större plan. Breddningen ökar exempelvis möjligheterna att komma igång med chartertrafik.

— Men det är inte bara asfaltbanan som måste breddas, säger Backe. Också det öppna stråket vid sidan av asfalten ska ökas ut och här handlar det om en fördubbling. Från 150 till 300 meter.

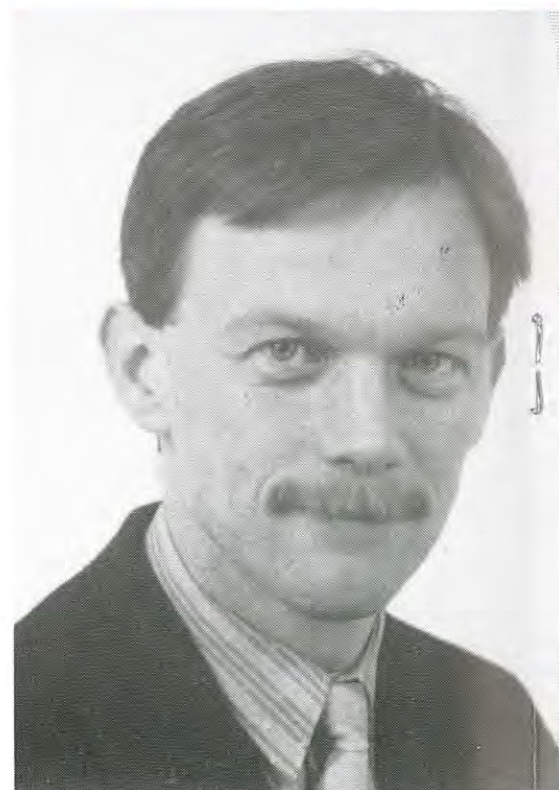
När arbetena kommer igång kommer det att handla om en mycket intensiv insats. Arbetet kommer troligen att utföras i tvåskift.

— Det gäller ju att få banan klar så fort som möjligt, säger Lage Backe. Men sex, sju veckor är nog ett absolut minimum. Och under den tiden kan alltså flygplatsen inte trafikeras.

Det stora jobbet är breddningen av banan. Det måste vara klart innan höstkylan sätter stopp för den omfattande asfalteringen. Men riktigt alla pengar satsas inte på breddningen. Också stationsbyggnaden ska utökas.

Anders Kärrstedt, flygplatschef

Nödvändigt att vi ökar vår kapacitet

— Det är naturligtvis mycket olyckligt att det här stoppet kommer mitt under semesterperioden, men det fanns inget annat val. Asfallläggningen måste göras under den varmaste tiden. Det tror jag att gällivareborna har förståelse för. Vi tjänar ju på det i långa loppet.

Det säger Anders Kärrstedt, flygplatschef i Gällivare. Utbyggnaden beror på att man i Gällivare måste kunna sätta in större plan under topparna vid storhelger och semesterperioder. Då är Saab-planen för det mesta fullbokade långt i förväg.

— Vi försöker lösa problemet genom att sätta in extraplan, men måste ändå avvisa folk som vill åka med, säger Kärrstedt. Planen är helt enkelt för små när det kör ihop sig ordentligt. Dessutom finns det inte tillräckligt många plan.

Efter utbyggnaden kommer man att kunna sätta in Fokker-plan när det är högtryck i resandet. En Fokker F 28 tar 80 passagerare mot Fairchildens 34.

— När vi får in Fokkern i trafik kan vi dessutom köra direkturer till Stockholm, säger Kärrstedt. På det sättet sparar våra resenärer in en timma. Men viktigare ändå är att vi får betydligt större kapacitet. Det behövs verkligen. Passagerarna ökar stadigt med tio procent om året här i Gällivare. Och det är en siffra som säkert kommer att gå i höjden när vi får plats med alla som vill resa.

Efter breddningen kan Gällivare flygplats ta emot riktigt stora flygplan. Även en DC 9 om det kniper. Det innebär möjligheter till utökad charter.

Anders Kärrstedt har bråda dagar just nu. "Hans" flygfält ska åter byggas om. Att det orsakar ett längre flygstopp beklagar han givetvis.

I byarna har man nu tippat färdigt

I byarna håller soptipparna på att försvinna. Ett 15-tal skattar åt för gängelsen i år. Även i byarna får man i fortsättningen klara sig med ordinarie sophämtning och containrar. Det blir billigast så.

Det här är en sak som varit på gång länge. Redan för tio år sedan bestämde kommunen att soptipparna skulle bort. Då orsakade beslutet ett ramaskri i bygderna. Det överklagades och på så sätt räddades tipparna för ett tag.

Nu har ett nytt beslut fattats och den här gången utan att några högljudda protester har hörts. Därför är avvecklingen i full gång. I år försvinner soptipparna i Sakajärvi, Torasjärvi, Mäntyvaara, Satter, Yrtivaara, Palohuornas, Purnu, Sarvisvaara, Tjautjas, Markitta, Granhult, Äijävaara, Sammako och Nilivaara.

Det gör 14 tippar. Men det räcker inte med det. Nästa år blir ytterligare ett antal byar av med sina tippar — Killingi, Dokkas, Flakaberg, Polcirkeln och Mårdsel.

Vad kommunen nu gör är att snygga till de skrotade tipparna så att naturen på sikt blir återställd.

Kommunen sparar pengarna på att ta bort tipparna.

— Drift och underhåll kostar en hel del, säger Lage Backe på tekniska kontoret. Det är en anledning till att tipparna försvinner. En annan är att de inte fyller så stort behov längre. Den ordinarie sophämtningen gäller inte bara hushållsavfall. Man kan utan extra kostnad få med annat också. Dessutom kommer sopcontainrar och placeras ut i byarna vissa tider på året.

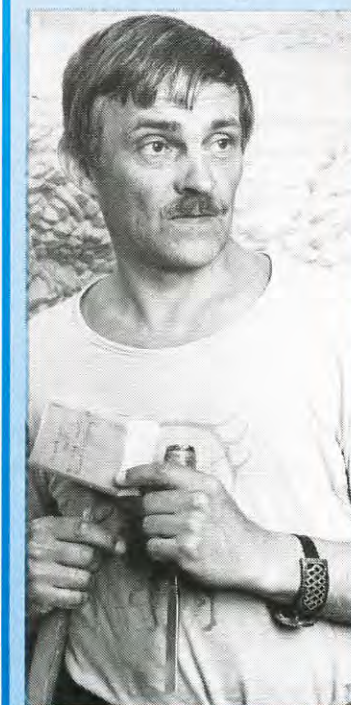
Eldningsförbud

Gällivares räddningschef Kenneth Lindfors låter meddela att det i kommunen — som är prognosområdet 33 — råder eldningsförbud utomhus vid STOR BRANDRISK (betecknas med en 4:a) och vid MYCKET STOR BRANDRISK (en 5:a).

Information om brandrisken får man via Radio Norrbotten efter väderrapporten kl 07.40 på vardagar. Övriga tider kan man ringa 0970-111 65 och få besked.

Förra året hade Gällivare bara fem skogsbränder och räddningstjänstens förhoppning är naturligtvis att denna sommar ska bli ännu bättre. Utan någon skogsbrand alls allra helst.

Stipendiater

Berry Kurkkio, konstnären, har länge varit något av seriefigur i kommunbladet. Vi har ju i flera år med stigande spänning följt hans arbete med den fantastiska träreliefen "Tjäderspelet", som mejlas fram ett barr i taget. Denna vår fortlöpande rapportering ses kanske inte med blida ögon av alla.

Berry kommer med på ett hörn den här gången också. Men nu inte för "Tjäderspelets" skull. Nu vill vi bara kort tala om att han har fått ett stipendium. LKAB:s stipendier för året gick båda två till Gällivare. Berry Kurkkio fick kulturpengarna och Jan Boklöv — vem annars? — idrottsstipendiet. Vi gratulerar båda två.

BERRY
KURKKIO

Tomma skolor till heders

De nedlagda skolorna ska komma till heders igen. Skolorna rustas upp och blir något av Folkets Hus i byarna.

— En bra lösning, tycker Bror-Erik Nilsson på tekniska kontoret. Nu kommer byggnaderna att bli till glädje igen. Det finns mycket aktiva föreningar i våra byar och de behöver samlingslokaler. Genom att överlåta tomma skolor slår kommunen alltså två flugor i en smäll.

Pilotprojektet i Skröven har redan varit igång i ett par år. Där var skolans barnbespisning grundbygget. När den rustats upp kompletterades den med både bagarstuga och slaktanläggning.

— Detta med slaktanläggningen har en högst naturlig förklaring, säger Nilsson. Det var nämligen byns jaktvårdsförening som ställde sig bakom projektet. Den har bred uppslutning och engagerar hela

byn. Nu har föreningen också en fint fungerande träffpunkt. Det mesta har medlemmarna gjort själva. Kommunen har bistått med bespisningslokalen och ett ekonomiskt bidrag till upprustningen.

Liknande projekt är nu på gång i Vettasjärvi och Markitta. Även i dessa byar står skolor tomma.

— Skolorna blir nu Folkets Hus i begreppets ursprungliga betydelse, menar Bror-Erik Nilsson. Förhoppningsvis ska lokalerna öka både gemenskap och sammanhållning. De behövs också ur rent praktisk synpunkt. I Markitta finns exempelvis en mycket aktiv idrottsförening som behöver en rejäl samlingsplats. Men de får förstås dela den med övriga föreningar.

Den lokalen gav Skröven nytt liv

Byn Skröven ser dagens jäktade bilister inte mycket av. En skylt talar om att den finns, sedan är det mer med det. Skrövenborna i sin tur hör bara motorbullret i fjärran och tycker att det är rätt skönt.

— Men i sommar ska vi försöka få turisterna att stanna upp, säger Frida Johansson. Inte i byn förstås, men väl nere vid ån.

Frida Johansson är en av de aktiva medlemmarna i Skrövenbygdens Fritids- och Friskvårdsförening, som under juli ska informera turisterna om vad Gällivare har att erbjuda.

— Samtidigt hoppas vi också kunna förbättra föreningens ekonomi en smula, säger hon. Vi kommer att servera rökt fisk och kaffe. Och förstås se till att besökarna trivs. Det ska inte vara svårt. Vi har en fin förtäringstation. Man behöver inte vara skrövenbo för att tycka att det är vackert vid ån.

Visst är det en vacker plats. Så vacker att en och annan turist säkert bestämmer sig för att göra ett längre uppehåll. För att fiska exempelvis. Fisk finns det i ån. Till och med lax. Och att fiska kostar faktiskt inte ett öre. I Skröven tycker man att fiskekort är onödiga. En ovanlig inställning, men så är det.

Havsstrand

Också den geologiskt intresserade bör ha intresse av att utforska Skröven. Byn är nämligen vår högsta marina gräns. Här låg havsstranden efter den senaste istiden. Sandpartierna vid vägen visar var vägorna då skvalpade in över land.

Skröven är ingen stor by och har aldrig varit där. Exakt hur många som bor i byn vet inte Frida Johansson.

— Men inget hus står tomt, konstaterar hon. De flesta av oss är väl pensionärer eller näst intill. Men det finns också ett par yngre familjer. Men ingen ägnar sig numera åt jordbruk. Därför finns varken kor, hästar eller får i byn. De som jobbar pendlar till gruvorna i Aitik och Malmberget.

Till användning

Någon affär finns inte längre i Skröven. Och skolan är sedan länge nedlagd. Men står ändå inte och förfaller som ett monument över gamla tider. Lärarbostaden har blivit pensionärshem och i barnbespisningen har fritidsföreningen flyttat in.

— Det är en flitigt utnyttjad samlingslokal, säger Frida. Och det är inte bara skrövenborna som använder den. De som bor i grannbyarna är också med i föreningen.

Vintertid händer det något i samlingslokalen praktiskt taget varje dag. Där finns en bagarstuga som folk kommer långväga ifrån att utnyttja. Där ordnas kurser av alla de slag. Man syr, väver och provar på växtfärgning.

I den gamla barnbespisningen har föreningarna också sina möten. Och där samlas man till fest. Åter surströmming och firar lyckade älgjakter.

— Det var egentligen jaktvårdsstyrelsen som gick i spetsen när vi tog över lokalen, säger Frida. Skrövenbygdens fritidsförening kom till för bara två år sedan. Den är nu mycket aktiv och det beror nog på att vi har fått en så fin samlingslokal. Enda felet är att den redan börjar vara för trång. I vintras fick vi bara plats med en vävstol. Det skulle ha behövts betydligt fler.

Det är ingen tvekan om att lokalen betytt mycket för Skröven. Byborna har fått ett gemensamt intresse. Nu är det inte bara älgjakten som får folk samman länge.

Frida Johansson är en av de många aktiva medlemmarna i Skrövenbygdens Fritids- och Friskvårdsförening. I sommar ska föreningen sköta turistmottagningen vid Skrövån. Den "binder" upp tre fyra medlemmar varje dag. På den undre bilden ses Frida i samlingslokalens flitigt utnyttjade bagarstuga.

Vem uppträder i järnvägsvagn?

Det är inte precis varje gång vi lockar med en tävling i kommunbladet. Nu gör vi ett försök. Får vi respons för vår lilla frågetävling blir det kanske en fortsättning.

Frågorna har naturligtvis anknytning till Gällivare. För att klara alla måste ni kanske läsa tidningen riktigt ordentligt. Det var förstås en av baktankarna när vi konstruerade bildgatan.

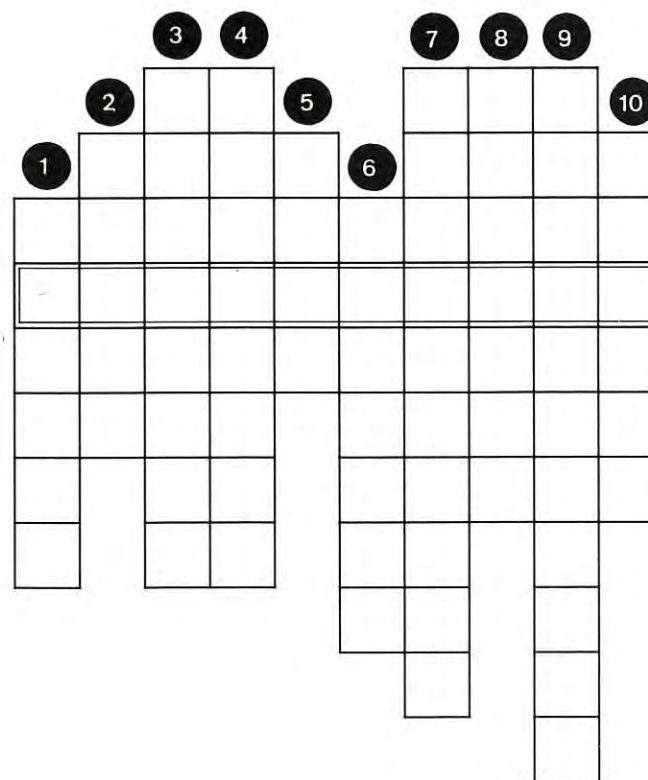
Två priser kan vi locka med. Fina priser dessutom. Turistbyrån bjusar på en av sina många turer i sommar. Vinnaren har bara att välja. Andra pris är en fin bok om Gällivare/Malmberget. Den har kulturkansliet skänkt.

Du skriver in svaren på frågorna i de lodräta raderna. Har du löst dem rätt får du in den markerade vågräta raden i namnet på något som Gällivares turist inte klarar sig utan.

Svaren vill vi ha senast 22 juni. Skicka dem under adress: Kommunbladet, Gällivare kommun, Box 47, 972 00 Gällivare. Märk kuvertet "Sommartävling".

Här är frågorna:

1. Vad heter trubaduren som uppträder i en järnvägsvagn?
2. Inga Borg-figur med sommarviste i Gällivare.
3. Härifrån utgår dagliga flottfärder.
4. Visar turisterna hur man vaskar guld.
5. Danslokalen i Ullatti är en Ja, vad?
6. Konstnär som fått LKAB-stipendium.
7. Här arrangeras Gällivarefestivalen.
8. Plats för hängflygarträff.
9. Vilken sport lockar med Trim.
10. Hon guidar i Hammarskjöld-kapellet.

Namn

Adress

Margareta Granström fick mest positiva omdömen när hon ringde runt och frågade gällivareborna vad de tyckte om kommunbladet.

Tack för det

Det är inte varje dag en tidningsredaktör får beröm. Nu har vi fått det. A Margareta Granström — och av läsarna.

Margareta Granström — högskolepraktikant — har under våren gjort en informationsöversyn för kommunens räkning.

— Jag har givitvis frågat folk vad de tycker om kommunbladet, säger hon. Alla jag har pratat med har varit nöjda med tidningen. De gillar både innehållet, layouten och det nya formatet.

När Margareta gjorde sin Gallup ringde hon slumpmässigt upp 50 gällivarebor och ställde sju frågor till dem. Hon frågade bland annat om de läste kommunbladet, om de tyckte att informationen gav något och om en informationstidning i deras tycke fyllde något behov. Senare ställde hon också samma frågor till ett antal kommunalpolitiker.

— Alla verkade enbart nöjda, säger Margareta. Och det gäller både gamla och unga. Jag hade nämligen tur när jag gjorde min helt slumpmässigt utfrågning. De 50 jag ringde till representerar nämligen alla åldersgrupper.

De allra flesta läser tydligen kommunbladet. Av de 50 som Margareta ringde upp hade 80 procent gjort det. Och det tycker vi är en mycket fin siffra.

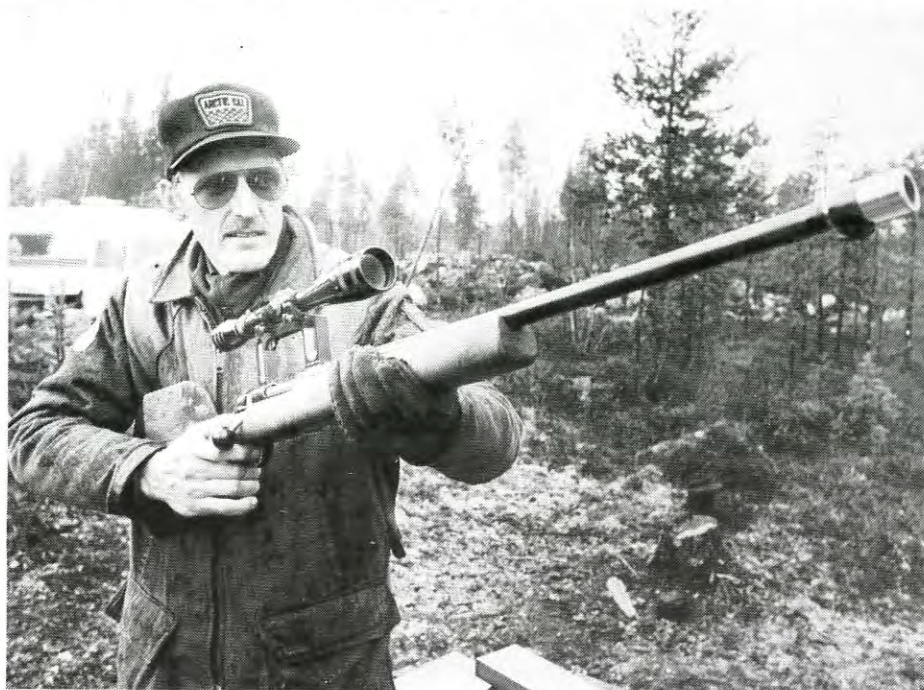
I sin förhandsrapport skriver Margareta Granström så här om kommunbladet:

"Tidningens nuvarande nivå beträffande format, layout, disposition av innehåll och språklig stil, bör tveklöst bevaras. Den uppfattas allmänt som informativ på ett trevligt sätt. Det seriösa intrycket gör den direkt urskiljbar från den "glassiga" massreklam. Många behåller tidningen för att vid behov kunna gå tillbaka till innehållet. Kommunanställda och inte minst kommunalpolitiker, som för övrigt anser sig vara välinformerade, framhåller att kommunbladet förmedlar mycket nytt för dem.

En jämförelse med såväl betydligt större som jämnstora kommuner med särskilda informationsorganisationer, visar att tidningen är, om inte unik, så åtminstone ovanlig. Detta är inget betyg i sig, men det vittnar om en hög målsättning".

Vi tackar för det fina betyget. Det värmdes. Gör man en tidning är man inte van med beröm. När någon hör av sig är det vanligen för att man har gjort något fel.

En PANG-PREMIÄR

Meningen är att alla skyttar ska samlas på Kavaheden. Men jaktskyttar och pistolskyttar lever fortfarande i ovisshet. Något beslut om att andra etappen ska genomföras finns ännu inte.

Den fanns med i budgeten redan för 20 år sedan. Nu är den äntligen klar. Den 17 juni är det dags för invigning.

Vi talar givetvis om Gällivares nya skjutbana. Första etappen av den tänkta storanläggningen på Kavaheden.

— Om det blir någon fortsättning återstår ju att se, säger skytten Conny Ögren. När första etappen gick igenom var det med en hårmån. Och något beslut om ytterligare utbyggnad har ännu inte fattats.

Klar är i alla fall 300-metersbanan. Den invigs med en tävling som lockar skyttar från hela Sverige och stora delar av Norge.

Det är en fin anläggning skyttarna nu tar över. Skjuthallen lär det knappast finnas maken till i Sverige.

— Jag har aldrig skjutit i någon hall där det varit så tyst, säger Ögren. Men banan har tyvärr också brister. De två automatavloren med akustisk markering är exempelvis mycket svårhanterliga. De är så tunga att en ensam skytt har svårt att klara av dem. Det finns också andra brister vid skjutvallen. Det är brister som vi har påpekat och som förhoppningsvis kommer att rättas till.

Den nya 300-metersbanan har 25 tavlor. Det låter mycket, men på sätt och vis har skyttarna förlorat en bana på flyttningen till Kavaheden. Ögren förklarar:

— Tidigare hade vi tio tavlor i Gällivare och 16 i Koskullskulle. Den nya banan ger oss alltså ingen favör ur platssynpunkt.

Blir det stopp?

Ytterligare sex banor är planerade i en andra etapp. Det är en 50-metersbana med 30 tavlor, en 25-meters pistolbana, två 80-metersbanor för viltmålskytte och två skeetbanor. Om nu inte den ena skeetbanan byts ut mot en bana för jägartrap.

Det är en verklig expert som utformat anläggningen på Kavaheden. Han heter Sixten Söderberg och har projekterat massor av skjutbanor, bland annat en av OS-banorna i Moskva.

Nu återstår att se om hela den tänkta anläggningen kommer till utförande. Den 300-metersbana som nu invigs har kostat 5,5 miljoner kronor. Ska också den andra etappen blir verklighet måste kommunen satsa ytterligare åtta miljoner.

Conny Ögren tror att det kan bli svårt att skaka fram den summan:

— Många var som sagt tveksamma redan när beslutet om första etappen skulle tas. Nästa gång gäller det ännu mer pengar och då kan det nog bli ännu kärvare. Det vore förstas tråkigt för pistolskyttar och jaktskyttar om det inte blev någon fortsättning. Men jag bör kanske påpeka att det inte är vi skyttar som propsat på att få flytta. Det är väl snarare så att våra banor i Gällivare och Koskullskulle varit ivägen för bebyggelsen.

Målsättningen är alltså att alla skyttar samlas på Kavaheden. Och i kommunens ekonomiska flerårsplan finns också den andra etappen med. Det talar för att den storanläggning Sixten Söderberg projekterat verkligen blir av.

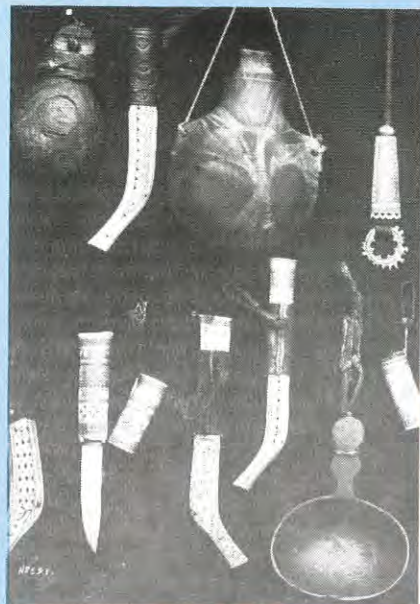
Till invigningstävlingen den 17 juni tros flera hundra skyttar komma. En hel busslast gotländingar har exempelvis aviserat sin ankomst.

Kaitum-slöjd

I Kaitum är praktiskt taget alla människor slöjdare. Så har det varit ända sedan sekelskiftet när Jon Pålsson-Fankki blev den första fixstjärnan på sameslöjdens himmel. Sedan dess har den lilla byn fostrat kändisar på löpande band.

Nu finns det inte så många yrkesslöjdare kvar. De mest aktiva är väl Nikolaus Fankki och Magnus Billfjärd.

— Och tyvärr verkar det lite skralt beställt med återväxten, säger Kristina Poggats. Av de yngre är det nog bara Erik Fankki och Roger Saiton som tänker satsa helt på slöjden.

Vad kaitumslöjdarna kan åstadkomma har alla en chans att se i midsommarhelgen. Då ordnar kaitumgruppen en utställning på hemmaplan. Det blir den andra i ordningen.

— Fjolårets utställning lockade 400 besökare, säger Kristina Poggats. Det intresset gav mersmak. Vi var tio som ställde ut förra året. Vi blir kanske dubbelt som många den här gången.

Den som vill se utställningen måste söka sig till Kaitum på midsommardagen. Utställningen pågår bara denna enda dag och då i anslutning till högmässan i Dag Hammaskjöldes minneskapell.

— Vi håller till utomhus, säger Kristina Poggats. Därför kan det bara bli en snabbutställning. Någon lokal där vi kan ställa ut alstren under en längre tid har vi inte.

Det är inte bara sameslöjd som kommer att visas. Alla som har någon anknytning till Kaitum-dalen är välkomna att ställa ut. Därför väntas hantverkare från flera håll i Norrbotten. Inte minst grannbyn Killinge. Ett par bildkonstnärer blir också med. En av dem är Bengt Storm, som är barnbarn till Nils Nilsson Skum.

När detta skrivs var listan över utställare inte klar. Vi vet därför inte om den mest kända av dagens kaitumslöjdare blir med. Vi tänker naturligtvis på Esajas Poggats, som är en av de skickligaste sameslöjdare vi har i landet.

— Esajas var inte med i fjol, men han är naturligtvis hjärtligt välkommen, säger Kristina Poggats. Det är alla som har någon anknytning till byn.

Det är numera lätt att ta sig till Kaitum eftersom det finns landsväg ända fram till kapellet. Man åker dit via Skaulo och Killingi.

Blir det ja för Sjaunja?

Vill du vara med och påverka den framtida markanvändningen i kommunen? I så fall bör du till att börja med ta del av den samrådsutställning som nu är uppsatt i kommunhusets foajé. Den är ett förslag till hur Gällivares många kvadratkilometer ska utnyttjas i ett längre perspektiv. Alla har möjlighet att säga sin mening. Det kan du göra fram till september.

— I juli nästa år ska alla svenska kommuner vara klara med det här jobbet, säger planeringsassistent Kerstin Pettersson. Det börjar alltså brådska. Vårt slutförslag bör vara klart så att vi kan ställa ut det i januari nästa år.

Översiktsplanen ska slå fast hur kommunerna tänker handskas med sina naturresurser i framtiden. Och den ska omfatta både land och vatten.

— Vi bör alltså före 1 juli nästa år ta politisk ställning till exempelvis om Kalixälven och Råneåälven ska byggas ut eller inte, säger Kerstin Pettersson. Sak samma med naturreservat och nationalparker. Det är några av de stora bitarna. Men det är också många smärre detaljer som måste med i planen.

För en tid sedan presenterade naturvårdsverket sin framtidsplan när det gäller nationalparker. I den finns Sjaunja med.

— Det är möjligt att Gällivare kommun inte ställer upp på den idén, säger Kerstin. Här uppe har ju begreppet nationalpark fått en något negativ klang. Därför får nog naturvårdsverket räkna med visst motstånd.

När naturvårdsverket presenterade sin plan sades det att Stora Sjöfallets nationalpark skulle "skrotas". Så blir det nog inte. En del av den parken överförs troligen till Sarek och en annan till Sjaunja.

— Men vi tänker i alla fall kräva att den del som är närmast Lulevattnet frigörs från parken. Den behövs för det rörliga friluftslivet. Det är ju ett populärt fiskeområde vintertid och därför krävs ytterligare utbyggnader. Fler parkeringsplatser exempelvis.

Det finns redan nu en del nyheter med i förslaget. Vid många vattendrag vill kommunen exempelvis öka ut strandskyddet. Det skulle bli stopp för bebyggelse närmare vattnet än 300 meter.

Naturvårdsverket vill göra Sjaunja till nationalpark. Inte minst för fågellivets skull. Frågan är nu vad säger gällivareborna om det?

— Också det förslaget har tillkommit med tanke på det rörliga friluftslivet, säger Kerstin Pettersson. Det är vid de populäraste fiskeplatserna vi vill utöka strandskyddet.

I planen har kommunen också tagit med reservvattentäkt. Det är Storsjön vid Tjautjas, som skulle utnyttjas om något händer med vattnet i Vassaräsjön eller Harträsket.

Det förslag som nu ställs ut är så att säga en första remissplan. Meningen är att alla som har synpunkter nu ska få en chans att komma till tals.

— Vi hoppas att många också tar den chansen, säger Kerstin Pettersson. Därför har re-

missstiden utökats med en månad. Naturvårdsna hörde av sig i ett tidigt skede och en del av deras synpunkter finns redan med i förslaget. Nu väntar vi på synpunkter också från andra organisationer och från enskilda personer. Alla är välkomna med idéer.

När remisstiden är ute den 1 oktober återstår för kommunens planeringsavdelning att sammanställa synpunkterna och arbeta fram ett slutförslag. Det ska också ställas ut. Helt klart ska översiktsplanen vara 1 juli nästa år. Då vet vi om Gällivare kommun vill bygga ut Kalixälven och om naturvårdsverket får njeta till förslaget att ge Sjaunja nationalparkstatus.

TV-LAGET SPELAR I SKRÖVEN 8 JULI

FREONFRITT

Det farliga freonet ska som bekant försvinna. En bra bit på väg har vi redan kommit. Men först 1995 kan Sverige vara helt freonfritt.

— Det kommer fortlöpande nya bestämmelser som ska förhindra onödiga skador, säger Gunnar Pohjanen på miljökontoret. Jag vill exempelvis passa på att påminna alla som har anläggningar med minst tio kilo freon att detta ska anmälas till oss senast 1 juli i år. Det gäller servicefirmor med större stationära anläggningar. Till hösten räknar vi med en ny bestämmelse som gäller vanliga kyl- och frysskåp. De kommer i fortsättningen inte att få kastas hur som helst.

Gunnar Pohjanen vill också påminna om en annan sak. Det är förbudet att slänga kasserade bilbatterier på första bästa avskräddshög. De ska lämnas på speciella uppsamlingsställen. I Gällivare är det bildemonteringen på industriområdet som tar emot batterier.

— Jag hoppas att alla förstår att det inte är en bestämmelse som kommit till utan anledning, säger Pohjanen.

SPORTSOMMAR

Bland sommarens alla attraktioner bjuds naturligtvis en hel del sport. Det kommer att springas, spelas fotboll och golf, åkas cykel och skidor. För skidåkandet kommer många ur sverigeeiteln att vara i Hakkas, som arrangerar landets enda sommartävling på natursnö. Det sker i samband med marknaden 8-9 juli.

Ett evenemang som garanterat kommer att locka stor publik bjuder Ullatti på den 8 juli. Då kommer TV-laget i fotboll på besök och får möta ett oldboysgäng. Och TV-kändisarna brukar locka stora skaror tittare var de uppträder. Inte omöjligt finns Jan Boklöv med i laget.

Kändis är förstas också Toini Gustafsson som ska springa en tjejmil i Gällivare. Med maken Assar Rönnlund som speaker.

En helt ny sport kommer vi att få bevittna på Dundret. Där ordnas under en veckas tid en rad olika tävlingar med Mountainbikes, som är sommarens verkliga innefortskaffningsmedel.

I samma veva bjuds på en flerdagstävling i golf. Och då spelas det både dag och natt.

Det behövs fler ombud

I förra numret skrev vi om hemskyddet och de viktiga hemskyddsombuden. I Gällivare behövs inte mindre än 167 stycken. Rekryteringen går bra. Om det beror på artikeln i kommunbladet eller inte vet vi inte, men i maj hade 83 frivilliga anmält sig. Precis hälften av den styrka som behövs alltså.

Hemskyddsombuden är viktiga personer inom civilförsvaret. De ska i en krissituation kunna ta sig an sina grannar. Med utrymning och information bland annat. Hemskyddsombuden ska veta var skyddsrummen finns, hur man hjälper en skadad människa och hur man ingriper om vatten och elström försvinner.

Hemskyddsombuden har alltså en humanitär uppgift. Och ska ha förberett sig för uppgifterna innan olyckan är framme. Det är förberedelser som man givetvis får hjälp med. Civilförsvaret ordnar kurser som ger både kunskap och självförtroende.

Det fattas alltså fortfarande hemskyddsombud i Gällivare. Den som vill ställa upp kan skriva några rader till Gällivare Civilförsvarens förening, c/o Gällivare kommun, Box 47, 972 00 Gällivare.

Flytväst att låna

Gå aldrig ut i en båt utan flytväst. Det borde vara en självklar regel. Tyvärr är det inte så. Därför inträffar det helt onödiga olyckor.

Ska du bara tillfälligt ut på vattnet och inte vill investera i en flytväst kan du låna en. Vänder du dig till brandkåren – eller räddningstjänsten som den numera heter – kostar det inte ens något. I Gällivare finns ett 30-tal lånevästar.

45 småhus

Som vi redovisade i vårt marsnummer kommer det att byggas minst 240 småhus i Gällivare de närmaste åren. Ett 50-tal är redan på gång. Just nu förbereds 33 tomter på Mosebackeområdet. De lyckliga ägarna ska kunna börja bygga till hösten. Det kommer också de tolv familjer som fått tomter på Vassaragården att kunna göra. Bostadskön byggs sakta men säkert bort. Totalt ska 659 nya lägenheter ha byggts fram till 1993.

Naturvecka

Det blev inget av Naturens Dag, som skulle ha genomförts på hembygdsområdet 4 juni. Men naturen ska ändå få sitt. Liksom förra året genomför Nära till naturen-kommittén Naturens vecka i slutet av augusti.

HOPPARNA FÅR SIN BACKE

Både Jan Boklöv själv och alla backledare i Sverige har anledning att vara glada efter den säsong som varit. Den har helt enkelt gjort backhoppningen till en innesport. Och bidragit till att Gällivare nu får en ny backe.

Nu är det klart. Gällivare kommer att få sin efterlängttade hoppbacke. Den byggs på Dundret och spadens sätts i jorden redan i sommar.

Kommunfullmäktige antog finansieringsplanen för backen på aprilsammanträdet. Den kommer att kosta drygt åtta miljoner kronor. Kommunen tar 800 000 ur sin investeringsfond. Resten av pengarna tillskjuter länsarbetsnämnden (2,8 miljoner), kommunens bygdemedel (2 miljoner), Norrbottens-proppen (1,1 miljoner) och LKAB (omkring en miljon).

Att LKAB går in och sponsrar bygget betyder att finansieringen är i hamn. När LKAB:s styrelse bestämde sig för att stötta kirunahockeyn togs samtidigt ett beslut om ekonomiskt stöd även till hoppbacksbygget.

— Vårt engagemang är en följd av Jan Boklövs framgångar. Honom stöttade vi förresten också innan han blev en världskändis. Ska backhoppningen kunna dra nytta av hans framgångar i fortsättningen också behövs naturligtvis backar att hoppa på.

Det säger LKAB:s VD Wiking Sjöstrand. Koskullskulle AIF tar hand om skötsel av backen. När den är klar görs helt enkelt ett avtal

upp mellan kommunen och Jan Boklövs klubb. Det avtalet kommer bland annat att ge Kos rätt till alla reklamplatser vid backen.

Vad innebär då detta beslut för Frejbacken? Kommer all verksamhet nu att flyttas över till Dundret?

— Vi behöver också åtminstone en mindre backe och därför ska vi ha kvar minibacken i Koskullskulle, säger Kos ordförande Runo Hanu. Många ungdomar vill börja hoppa och därför behövs också småbackar. Vi vill naturligtvis dra fördel av den backehäus som uppstått till följd av Boklövs exemplära framgångar.

KONSUMENT-SPALTEN

PARABOLER OCH SATELLITMOTTAGARE

Redan nu kan man få erbjudanden om köp.

- Konsumenten ges t ex uppfattningen att det går att titta på många fler program än vad som är möjligt.
- Både utrustning och programavgifter blir betydligt dyrare än branschen har talat om tidigare.
- De flesta TV-kanaler över satellit kommer att koda av upphovsmannarättsliga skäl.
- Tittarna kommer att registreras och måste betala avgifter.
- Uppgifter från branschen att "det är lätt att montera parabol" stämmer inte med verkligheten. De flesta kommer att behöva få hjälp med detta och det kostar pengar.
- Konsumenten måste vara beredd på att så småningom vara tvungen skaffa tillkommande dekodrar till pris som ingen vet idag — alla kodningarna är inte fastställda ännu.
- Alla kanske inte heller kan ha en egen parabol. Man måste nämligen ha helt fri sikt åt söder. Inga hus, inga träd, ingenting får vara i vägen mellan parabolerna och satelliten.

GRÄSKLIPPARE

skall vara

- lätthanterliga
- uppfylla säkerhetskrav men det viktigaste säkerhetskravet har ännu inte blivit svensk standard: att det ska finnas en koppling mellan motor och kniv så att kniven stannar så fort man släpper kopplingen
- lagrade hjul, elektronisk tändning är detaljer som höjer priset på gräsklipparen. Dyr är inte detsamma som bäst
- utkastklipparna biter bäst på högt gräs
- Samlaren är för den som vill ha en prydlig matta
- "Mulcherklipparna" mal ner gräset i mattan och gör den frodigare.

HUSHÅLLETS KOSTNADER 1989

Har du ett riktigt grepp om din ekonomi? Broschyren Hushållets Kostnader 1989 har kostnadsberäkningar som du kan använda

- när du planerar din ekonomi och inte riktigt vet storleken på kostnaderna i ditt hushåll
- för att jämföra dina egna faktiska kostnader
- för att få tips på att omfördela dina utgifter
- vid diskussioner i familjen om hushållets ekonomi.

Siffrorna kan ge dig utgångspunkt när du gör din budget. Du får tips på vad ungdomar bör betala hemma.

Ytterligare råd när det gäller hushållsekonomi kan du få hos

KONSUMENTVÄGLEDNINGEN
KOMMUNKONTORET

CIRKUS I STAN

17 juni öppnar kåkstan. Då har också Cirkus Merano premiär. Den bjuder på tre föreställningar i Malmberget. Merano är Nordens största turnerande cirkus. I tältet ryms över 2.000 personer.

Merano är en norsk cirkus med 15 år på nacken. Den är nu ute på en sexmånadersturné.

Cirkus Merano bjuder på hästar och elefanter, clowner och jonglörer, linakrobater och cykelvilibristar. Allt som brukar finnas i en manege med andra ord.

Cirkus Merano skryter med att vara Europas flottaste. Och hänger det bara på tältet och inredningen så är det nog så.

MUSIK I MALMBERGET

Tyvärr kommer detta kommunblad ut precis när Musik i Malmberget årets stora musikaliska upplevelse redan har avverkat ett par konserter. Men några återstår och de är värda ordentlig uppmärksamhet. Så här ser programmet ut:

11 juni	Blockflöjts konsert Malmbergets Kyrka
12	Malmbergs Jazz, Margareta Nordlander, Putte Westlund och Gösta Wällivaara och lokala musiker
13	Musikaliska blomster, "klassisk och folkslag musik" Ev Boström, Lars Gunnar Bodin, Bruna Wallerström
14	Rockcafé
15	Glenn Miller afton, Norrbotten Big Band, Dans

AUGUSTI

2	Musik i Fjällvärld	Blå Forell
2	Hemvändarkväll	Kåkstan
3	Gladjazzkväll	Kåkstan
4	Gospel "Davids Tabernakel"	Kåkstan
5	Mogen dans	Klubb., Sammakko
5	Författare på väg	Kåkstan
5-12	Folkmusikvecka	Saltoluokta
6	Hembygdens dag	Hembygdsområdet
6	Förbundsmästerskap i banskytte	Kavaheden
6	Kåkstan stänger	Kåkstan
6	Musiksöndag	Hembygdsområdet
6	Sommarmarkvällsgudstjänst	Gamla kyrkan
6	Plupp tar farväl	Hembygdsområdet
9	Hemvändarkväll, Euskefeurat	Malm Hotell
11-13	Barnens Dag	Malmberget
12	Dans "Estrad"	Logen, Ullatti
12	Folkraçe	Dunderbanan
12	Gällivare Rör På Sig, Tjejlopp	
13	Sommarmarkvällsgudstjänst	Gamla kyrkan
17	Surströmmingsätande	Hembygdsområdet
19	Malmfältsjoggen	
19	Sarvenjoggen	
19-20	Bruksprov och BoK prov för hundar	Torpet
19-20	NUG:s elitserie i golf	
20	Toppen vandrigen	
20-26	Naturens vecka	
26	Mogen dans	Klubb., Sammakko
26/8-		
2/9	Lappländsk matvecka	Saltoluokta
27	Sommargudstjänst	Gamla kyrkan
27	Ladylufsen, Joggingtävling	

DET HÄNDER I

Friska GÄLLIVARE

JUNI

10-11	Ettöres-festivalen	Hembygdsområdet	18	Lydnadstävling för hundar	Torpet
10	BoK-prov för hundar	Torpet	18	Hundutställning	Sjöparksskolan
10	Dans "Mats-Rogers"	Logen, Ullatti	19	Musikafton, Du o Ja	Kåkstan
11	Plupp kommer till Gällivare	Hembygdsområdet	20	Trivselkväll, Ulf o Edit 18.00	Kåkstan
11	Linasvängen	Dokkas,Ullatti,Hakkas	22-1/7	Fjällkurs	Saltoluokta
11	Sommarkvälls gudstjänst	Gamla kyrkan	23	Midsommarfirande	Hembygdsområdet
11	Lydnadsprov 1-3 för hundar	Torpet	23	Nattvandring till Dundret	Hembygdsområdet
12-30	Sommarlattjo m fotbollsskola		24	Konst i Naturen	Kaitum kapellet
13	Domus 20-årsjubileum	Domusparken	24	Toner i Salto	Saltoluokta
17-18	Rallarkvinnornas tävling		25	Musik i fjällvärld	Hembygdsområdet
16-18	Flygträff, Fly in	Kavaheden	25	Sommarkvällsgudstjänst	Gamla kyrkan
17	Invigning av skjutbanan och nationell banskjutning	Kavaheden	26	Hemvändarkväll, Orientexpressen	Kåkstan
17	Kåkstan öppnar	Kåkstan	27	Gladjazzkväll	Kåkstan
17	Gruvans Dag	LKAB, Boliden	28	Hemvändarkväll	Kåkstan
17	Mogen-dans	Klubbl., Sammakko	30-2/7	Sommarmarknad	Gällivare
17	Bevaknings o karaktärsprov	Torpet	30	Midnattsolsgolf damer	
18	Musik i fjällvärld	Hembygdsområdet		inbjudningstävling	
18	Guldjakt	Kåkstan	30	Auktion	Kåkstan
18	Olympiskt bägskytte	Kaptensgården, Mbg	30-2/7	Midnattsolsträffen, MC-arrangemang	Kåkstan
18	Sommarkvällsgudstjänst	Gamla kyrkan			

JULI

1-2	Musik i godsvagn	Bo Agstam	12	Hemvändarkväll	Kåkstan
1-2	Midnattsolsträffen		13	Berättarkväll	Kåkstan
1	Toner i Salto	Saltomuotka	14	Trivselkväll, Ulv o Edit 18,00	Kåkstan
1	Gospel "Davida Tabernakel"	Kåkstan	15	Rallarsvingen	Kåkstan
1-9	Gällivarehänget, hängflygträff	Dundret	15	Rallarsvängen	Hembygdsområdet
1-2	Internationell hundutställning	Malmbergets IP	15	Toner i Salto	Saltomuokta
1	Folktrace	Dunderbanan	15	Killingi Maraton	Killingi
1-31	Trimorientering		15-16	Sommarmarknad och Skidtävling på natursnö	Hakkas
1	Golf, Old Boys Inbjudningstävling				Hembygdsområdet
1-2	Sommarmarknad		16	Musik i fjällvärld	Gamla kyrkan
2-3	Golf, Handicuptävling		16	Sommargudstjänst	Kåkstan
	Inbjudningstävling för damer och herrar		19	Hemvändarkväll	Kåkstan
2	Malmfältskastet		20	Berättarkväll	Kåkstan
2	Sommargudstjänst	Gamla kyrkan	21	Rock'n Roll i Kåkstan	Kåkstan
2	Musik i fjällvärld	Hembygdsområdet	22	Femkortsjägerskap	Kåkstan
2-8	Mountain-bike, Dunderbragden, MTB-Trial, Varvlopp m m	Dundret	22	Toner i Salo	Saltoluokta
3	Kortspelarkväll	Kåkstan	22	Mogen dans	Sammako
5	Hemvändarkväll	Kåkstan	23	Musik i fjällvärld	Hembygdsområdet
6	Berättarkväll	Kåkstan	24	Kortspelarkväll	Kåkstan
7	Musik i Kåkstan	Kåkstan	26	Hemvändarkväll	Kåkstan
8	Auktion i Kåkstan	Kåkstan	27	Berättarkväll	Kåkstan
8	Toner i Salto	Saltoluokta	28	Auktion	Kåkstan
8-9	Hembygdsgårdar	Ullatti	28-30	Gällivare festivalen	Nunisparken
8	TV-laget spelar match mot våra "Oldboys"	Ullatti	29	Toner i Salto	Saltoluokta
9	Fallens Dag	Porjus	30	Musik i fjällvärld	Hembygdsområdet
9	Musik i fjällvärld	Hembygdsområdet	30	Sommarkvällsgudstjänst	Gamla kyrkan
10	Kortspelarkväll	Kåkstan	21	Kortspelarkväll	Kåkstan

DET HÄNDER MYCKET I AUGUSTI OCKSÅ
TITTA PÅ SIDAN 15